

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
“ 09 ” 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050101 Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Azərbaycan dili və ədəbiyyat

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası. Fənn üzrə proqram LDU Elmi-metodik şurasının 18.XI.2015-ci il tarixli iclasının qərarı ilə (protokol № 2) təsdiq edilmişdir.

Kodu: İF-B07

Tədris ili: III (2025-2026) Semestr: V

Tədris yükü cəmi: Auditoriya: 75 saat (Mühazirə 45 saat, Seminar 30 saat)

Tədris alma forması: Öyən

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

Auditoriya №:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Dənziyeva Könül, fil.üz.fəl.d, dos.

Məsləhət günləri və saati: II gün saat 14⁰⁰-17⁰⁰.

E-mail ünvanı: konuldenziyeva@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Əli Məmmədov küçəsi - 40 , 2 saylı tədris korpusu

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. H.B Baliyev, A.H. Baliyev Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası, Bakı 2015
2. H.B. Baliyev, A.H. Baliyev. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası, Bakı 2014
3. A. Abdullayev. Orta məktəbdə Azərbaycan dili tədrisinin metodikası (ali məktəb tələbələri üçün dərslik), Bakı, “Maarif” nəşriyyatı, 1978
4. Orta məktəbdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası, Bakı, I-II hissələr
5. Baliyev H. Orta məktəbdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası, Bakı, 1996, 2000, 2004.
6. Kurikulum, jurnalı, I-IV saylar
7. Z. Veysova. Fəal / interaktiv təlim.
8. Azərbaycan Respublikasının Ümumtəhsil Məktəbləri üçün “Azərbaycan dili üzrə təhsil proqramı” (kurikulumu) (I-XI siniflər)
9. İnternet resursları.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən “Müasir Azərbaycan dili” (Fonetika, Leksika, Morfologiya və Sintaksis) fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan dilinin bütün sahələrini nəzəri və praktik cəhətdən öyrətməyin yolları göstərilir, təlimin metod və vasitələrinin əhəmiyyəti açıqlanır, eləcə də metod və vasitələrdən əməli fəaliyyətdə düzgün istifadənin xüsusi formaları izah olunur. Tələbələr bu fənn vasitəsilə orta məktəbdə Azərbaycan dili kursunun məzmununu müəyyənləşdirməklə bərabər, bu kursun həcmiini dəqiqləşdirməyə, materialları siniflər üzrə ardıcıl və sistemli şəkildə bölüşdürməyə, proqramlar, planlar tərtib etməyə, dilçiliyin şöbələri arasında düzgün əlaqənin

№	Keçirilən mühazirə mövzuları	Saat	Tarix
1.	Mövzu: Azərbaycan dilinin tədrisi metodikasının predmeti, məqsəd və vəzifələri. Plan: 1.Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin predmeti. 2.Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin məqsəd və vəzifələri. 3.Azərbaycan dili müəlliminin qarşısında duran:“nə?”, “nə üçün?”,“necə?” və “harada?” sualları. Mənbə: [1,2,3,6,7]	2	
2.	Mövzu: Azərbaycan dili təliminin inkişaf qanunauyğunluqları, tədqiqat metodları. Plan: 1.Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin inkişaf qanunauyğunluqları. 2. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin tədqiqat metodları. Mənbə: [1,2,5,6,7,8]	2	
3.	Mövzu: Azərbaycan dili tədrisi tarixi və Azərbaycan dili proqramları. Plan: 1. Azərbaycan dili tədrisi tarixindən. 2.Azərbaycan dili proqramları və dərslikləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
4.	Mövzu: Müasir dövrdə Azərbaycan dili dərslərinə verilən başlıca tələblər. Plan: 1.Müasir dövrdə Azərbaycan dili dərslərinə verilən başlıca tələblər. 2.Fəndaxili və fənlərarası inteqrasiya. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
5	Mövzu: Azərbaycan dili dərslərinin planlaşdırılması mərhələləri. Plan: 1.Azərbaycan dili dərslərinin planlaşdırılması mərhələləri. 2.Təqvim-tematik plan. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
6	Mövzu: Azərbaycan dili dərslərinin tipləri və formaları. Plan: 1. Azərbaycan dili dərslərinin tipləri və formaları. 2.Yeni bilik verən dərslər. 3.Biliyi möhkəmləndirən dərslər. 4.Tətbiqi və ya yoxlama dərsləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
7	Mövzu: Azərbaycan dili təliminin qanun prinsip və tələbləri. Plan: 1.Azərbaycan dili təliminin qanun, prinsip və tələbləri. 2.Azərbaycan dili dərslərində interferensiyaya əsaslanmaq qanunu. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
8	Mövzu: Azərbaycan dili dərslərində istifadə edilən metod və üsullar. Plan: 1. Azərbaycan dili dərslərində istifadə olunan metod və üsullar. 2. Azərbaycan dili dərslərində ən çox istifadə edilən metod, üsul və vasitələr. bunların şərti qrupları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
9	Mövzu: Fəal (interaktiv) təlim. Plan: 1. Fəal (interaktiv) təlim. 2. Fəal dərslərin quruluşu və mərhələləri. 3. Fəal	2	

	(interaktiv) təlimin metod və texnikaları. 4.Məzmun xətləri,məzmun standartları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]		
10	Mövzu: Fonetika və orfoqrafiya təlimi. Plan: 1. Fonetika üzrə məktəb kursunun məzmunu və təlim vəzifələri. 2. Fonetik biliklərin orfoepik və orfoqrafik vərdişlərin mənimsədilməsində rolu. 3.Azərbaycan dili dərslərində orfoepiya üzrə aparılan işlər. 4. Rəhbətli nitq təliminin məzmunu. 5. Ahəng qanunun öyrədilməsi yolları. 6.Heca və vurğunun öyrədilməsi yolları. 7.Fonetik təhlilin aparılması yolları.(Nümunələr) Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
11	Mövzu: İmla yazıları. Yazı işlərinin təshih məsələləri. Plan: 1. İmla yazılarının növləri. 2.Yoxlama imlanın aparılması mexanizmi. 3.Öyrədici imlalar. 4.İmla yazılarda qiymətləndirmə normaları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
12	Mövzu: Leksikologiya və frazeologiya təliminin əsasları. Plan: 1.Forma və məzmunca fərqlənən söz qruplarının dildə rolu və bunlardan istifadə qaydaları. 2.Sinonim və antonimlərin öyrədilməsi 3.Omonimlərin öyrədilməsi 4.Frazeologiya təlimi. 5.Sabit və sərbəst söz birləşmələrinin oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinin öyrədilməsi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
13	Mövzu: Söz yaradıcılığı bölməsinin tədrisi. Plan: 1.Söz yaradıcılığının mənimsədilməsi. 2.Morfoloji və sintaktik yolla söz yaradıcılığı təlimi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
14	Mövzu: Morfologiya təlimi. Plan: 1. Morfologiya təlimi. 2. Nitq hissələrinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
15	Mövzu: İsim və sifətin tədrisi. Plan: 1. İsmnin tədrisi. 2.İsmnin hal kateqoriyasının öyrədilməsi. 3.İsmnin mənsubiyyət kateqoriyasının öyrədilməsi. 4.İsmnin quruluşca növlərinin tədrisi 5. Sifətin tədrisi. 6.Sifətin quruluşca növlərinin tədrisi. 7. Sifətin dərəcələrinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
16	Mövzu: Say və əvəzliyin tədrisi. Plan: 1. Sayın tədrisi. 2.Sayın mənaca növlərinin tədrisi. 3.Əvəzliyin tədrisi. 4.Əvəzliyin mənaca növlərinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	

17	Mövzu: Feil və zərfin tədrisi. Plan: 1. Feilin tədrisi. 2. Feilin quruluşca növlərinin tədrisi. 3. Feilin zamanlarının tədrisi. 4. Feilin qrammatik növlərinin tədrisi. 5. Feil şəkillərinin tədrisi. 6. Feilin dəyişməyən formalarının tədrisi. 7. Zərfin tədrisi. 8. Zərfin quruluşca növlərinin tədrisi. 9. Zərfin məna növlərinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
18	Mövzu: Köməkçi nitq hissələrinin tədrisi. Morfoloji təhlilin aparılması yolları. Plan: 1. Köməkçi nitq hissələrinin tədrisi. 2. Bağlayıcının tədrisi 3. Qoşmanın tədrisi. 4. Ədatın tədrisi. 5. Nidanın tədrisi. 6. Modal sözlərin tədrisi. 7. Morfoloji təhlilin aparılması yolları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
19	Mövzu: Ədəbi tələffüz və cümlə qurmaq vərdisləri üzrə işlər. Sintaksis təlimi. Söz birləşmələrinin tədrisi. Plan: 1. Ədəbi tələffüz və cümlə qurmaq vərdisləri üzrə işlərin aparılması üsulları. 2. Sintaksis təlimi. 3. Söz birləşmələrinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
20	Mövzu: Sadə cümlənin tədrisi. Plan: 1. Cümlənin öyrədilməsi üsulları. 2. Cümlə üzvlərinin mənimsədilməsi yolları. 3. Məqsəd və intonasiyaya görə cümlənin növlərinin tədrisi. 4. Baş üzvlərin tədrisi. 5. II dərəcəli üzvlərin tədrisi. 6. Cütlərkibli və təkterkibli cümlələrin mənimsədilməsi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
21	Mövzu: Mürəkkəb cümlə. Tabesiz və tabeli mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi. Sintaktik təhlil. Plan: 1. Mürəkkəb cümlənin tədrisi. 2. Tabesiz mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi yolları. 3. Tabeli mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi yolları. 4. Mübtəda və xəbər budaq cümlələrinin öyrədilməsi. 5. Tamamlıq və təyin budaq cümlələrinin öyrədilməsi. 6. Sintaktik təhlilin aparılması yolları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
22	Mövzu: Durğu işarələri təliminin öyrədilməsi. Plan: 1. Durğu işarələri təliminin prinsipləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
23	Mövzu: Nitq mədəniyyəti və üslubiyyatın tədrisi məsələləri. Plan: 1. Nitq mədəniyyəti və üslubiyyatın tədrisi metodikası. 2. Şagirdlərin lüğət ehtiyatı üzrə aparılan işlər. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	1	
№	Seminar	Saat	
1.	Azərbaycan dilinin tədrisi metodikasının predmeti, məqsəd və vəzifələri.	2	

	Mənbə: [1,2,3,6,7,8]		
2.	Azərbaycan dili təliminin inkişaf qanunauyğunluqları, tədqiqat metodları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
3.	Azərbaycan dili tədrisi tarixi və Azərbaycan dili proqramları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
4.	Müasir dövrdə Azərbaycan dili dərslərinə verilən başlıca tələblər. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
5.	Azərbaycan dili dərslərinin planlaşdırılması mərhələləri. Azərbaycan dili dərslərinin tipləri və formaları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
6.	Azərbaycan dili təliminin qanun, prinsip və tələbləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
7.	Azərbaycan dili dərslərində istifadə edilən metod və üsullar. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
8.	Fəal (interaktiv) təlim. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
9.	Orfoqrafiya təlimi. İmla yazıları. Yazı işlərinin təshih məsələləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
10.	Leksikologiya və frazeologiya təliminin əsasları. Söz yaradıcılığı bölməsinin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
11.	Morfologiya təlimi. İsim, sifət, say və əvəzliyin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
12.	Feil, zərf və köməkçi nitq hissələrinin tədrisi. Morfoloji təhlilin aparılması yolları. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
13.	Ədəbi tələffüz və cümlə qurmaq vərdisləri üzrə işlər. Sintaksis təlimi. Söz birləşmələri və sadə cümlənin tədrisi. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
14.	Mürəkkəb cümlə. Tabesiz və tabeli mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi. Sintaktik təhlil. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	
15.	Düzgün işarələri təliminin öyrədilməsi. Nitq mədəniyyəti və üslubiyyatın tədrisi məsələləri. Mənbə: [1,2,3,6,7,8]	2	

XI. Fənn üzrə tələblər: Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası fənnini öyrənməklə tələbələr fənin predmeti, məqsəd və vəzifələrini, Azərbaycan dili təliminin qanunları, prinsipləri və tədqiqat üsullarını, Azərbaycan dili tədrisi metodikasının əlaqədar olduğu elm sahələri haqqında məlumatları, Azərbaycan dili təliminin təşkili və aparılması, ona verilən başlıca tələbləri, Azərbaycan dili proqramları və dərsləkləri, mövcud Azərbaycan dili proqram və dərsləklərinin mənfi və müsbət cəhətlərini, Azərbaycan dili dərslərinin tipləri, formaları dərslərin planlaşdırılması mərhələləri, Fəal (interaktiv) təlimi, fonetika, leksikologiya, qrammatika, nitq mədəniyyəti və s. orta məkəbdə tədrisi yollarını mənimsəməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələrini mənimsəyir;

- Azərbaycan dili təliminin qanunları, prinsipləri və tədqiqat üsullarını öyrənir;

- Azərbaycan dili tədrisi metodikasının əlaqədar olduğu elm sahələri haqqında məlumat əldə edir;

- Azərbaycan dili təliminin təşkili və aparılması, ona verilən başlıca tələbləri mənimsəyir;

- Azərbaycan dili proqramları və dərslikləri, mövcud Azərbaycan dili proqram və dərsliklərinin mənfə və müsbət cəhətlərinin şərhini aparır;

- Azərbaycan dili dərslərinin tipləri, formaları dərslərin planlaşdırılması mərhələləri, Azərbaycan dilindən nümunələri müqayisəli yolla öyrənir;

- Azərbaycan dili dərslərində ən çox istifadə olunan metod, priyom, yol və vasitələr haqqında əsas bilikləri əldə edir;

- Fonetika, leksikologiya, frazeologiya, morfologiya, sintaksis, durğu işarələri, nitq mədəniyyəti və üslubiyyatın təlimi yollarını öyrənir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin predmeti, məqsəd və vəzifələri. + +
2. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin inkişaf qanunauyğunluqları. + +
3. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin tədqiqat metodları. + +
4. Azərbaycan dili tədrisi tarixindən. + +
5. Azərbaycan dili proqramları və dərslikləri. + +
6. Müasir dövrdə Azərbaycan dili dərslərinə verilən başlıca tələblər. + +
7. Azərbaycan dili dərslərinin planlaşdırılması mərhələləri. + +
8. Azərbaycan dili dərslərinin tipləri və formaları. + +
9. Azərbaycan dili təliminin qanun, prinsip və tələbləri. + +
10. Azərbaycan dili dərslərində istifadə olunan metod və üsullar. + +
11. Fəal (interaktiv) təlim. + +
12. Fəal (interaktiv) təlimin metod və texnikaları. + +
13. Ahəng qanunun öyrədilməsi yolları. + +
14. Fonetik təhlilin aparılması yolları. (Nümunələr) + +
15. İmla yazılarının növləri. + +

II Kollokvium sualları

1. Sinonim və antonimlərin öyrədilməsi.
2. Frazeologiya təlimi.
3. Sabit və sərbəst söz birləşmələrinin oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinin öyrədilməsi.
4. Söz yaradıcılığının mənimsədilməsi.
5. Nitq hissələrinin tədrisi.
6. İsmnin tədrisi.
7. İsmnin quruluşca növlərinin tədrisi.
8. Sifətin tədrisi.
9. Sifətin quruluşca növlərinin öyrədilməsi.
10. Sayın tədrisi.
11. Əvəzliyin tədrisi.
12. Fəlin tədrisi.
13. Fəlin qrammatik növlərinin tədrisi.
14. Zərfin tədrisi.
15. Köməkçi nitq hissələrinin tədrisi.

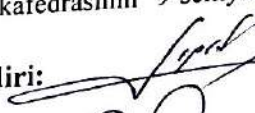
XV. İmtahan sualları:

1. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin predmeti, məqsəd və vəzifələri.
2. Azərbaycan dili müəlliminin qarşısında duran: "nə?", "nə üçün?", "necə?" və "harada?" sualları.
3. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin inkişaf qanunauyğunluqları.
4. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası elminin tədqiqat metodları.
5. Azərbaycan dili tədrisi tarixindən.
6. Azərbaycan dili proqramları və dərsləkləri.
7. Müasir dövrdə Azərbaycan dili dərslərinə verilən başlıca tələblər.
8. Azərbaycan dili dərslərinin planlaşdırılması mərhələləri.
9. Təqvim-tematik plan.
10. Azərbaycan dili dərslərinin tipləri və formaları.
11. Yeni bilik verən dərslər.
12. Biliyi möhkəmləndirən dərslər.
13. Azərbaycan dili təliminin qanun, prinsip və tələbləri.
14. Azərbaycan dili dərslərində interferensiyaya əsaslanmaq qanunu.
15. Azərbaycan dili dərslərində istifadə olunan metod və üsullar.
16. Fəal (interaktiv) təlim.
17. Fəal dərslərin quruluşu və mərhələləri.
18. Fəal (interaktiv) təlimin metod və texnikaları.
19. Məzmun xətləri, məzmun standartları.
20. Ahəng qanunun öyrədilməsi yolları.
21. Heca və vurğunun öyrədilməsi yolları.
22. Fonetik təhlilin aparılması yolları. (Nümunələr)
23. İmla yazılarının növləri.
24. Yoxlama imlanın aparılması mexanizmi.
25. Öyrədici imlalar.
26. Sinonim və antonimlərin öyrədilməsi.
27. Omonimlərin öyrədilməsi.
28. Frazologiya təlimi.
29. Sabit və sərbəst söz birləşmələrinin oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinin öyrədilməsi.
30. Söz yaradıcılığının mənimsədilməsi.
31. Nitq hissələrinin tədrisi.
32. İsmnin tədrisi.
33. İsmnin hal kateqoriyasının öyrədilməsi.
34. İsmnin mənsubiyyət kateqoriyasının öyrədilməsi.
35. İsmnin quruluşca növlərinin tədrisi.
36. Sifətin tədrisi.
37. Sifətin quruluşca növlərinin öyrədilməsi.
38. Sifətin dərəcələrinin tədrisi.
39. Sayın tədrisi.
40. Sayın mənaca növlərinin tədrisi.
41. Əvəzliyin tədrisi.
42. Əvəzliyin mənaca növlərinin tədrisi.
43. Felin tədrisi.
44. Felin quruluşca növlərinin öyrədilməsi.
45. Felin zamanlarının tədrisi.
46. Felin qrammatik növlərinin tədrisi.
47. Fel şəkillərinin tədrisi.
48. Felin dəyişməyən formalarının tədrisi.

49. Zərfin tədrisi.
50. Zərfin quruluşca növlərinin tədrisi.
51. Zərfin mənaçı növlərinin öyrədilməsi.
52. Köməkçi nitq hissələrinin tədrisi.
53. Bağlayıcının tədrisi.
54. Qoşmanın tədrisi.
55. Ədatın tədrisi.
56. Nida və modal sözlərin tədrisi.
57. Morfoloji təhlilin aparılması yolları.
58. Söz birləşmələrinin tədrisi.
59. Məqsəd və intonasiyaya görə cümlənin növlərinin tədrisi.
60. Baş və II dərəcəli üzvlərin öyrədilməsi.
61. Cütlərkibli və təkərkibli cümlələrin mənimsədilməsi.
62. Mürəkkəb cümlənin tədrisi.
63. Təbəsis mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi yolları.
64. Təbəli mürəkkəb cümlənin öyrədilməsi yolları.
65. Sintaktik təhlilin aparılması yolları.

“Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası” fənninin sillabusu 050101 Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. “Azərbaycan dili və ədəbiyyat” kafedrasının 9 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 1).

Kafedra müdiri:

dos.Q.I.Ruffullayev

Fənn müəllimi:

dos.K.B.Dənziyeva

*Təyinat olundu
dos. E. S. Mirtəylova*